

Asia: VN/4423/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetukset yleistuesta, työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eläketurvakeskus kiinnittää huomiota siihen, että osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei otettaisi huomioon yleistuen tarveharkinnassa

Eläketurvakeskus ehdottaa harkittavaksi, että osittainen varhennettu vanhuuseläke lisättäisiin listaan etuuksista, joita ei otettaisi huomioon yleistuen tarveharkinnassa. Vähintäänkin ennen 1.5.2026 alkanut osittainen varhennettu vanhuuseläke on suojattava siten, että yleistuen tarveharkintaa ei sovellettaisi.

Yleistuki tulee voimaan 1.5.2026. Se yhdistää työttömyysturvalain mukaiset peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. Lausunnolla olevassa asetuksessa säädetään tarkemmin yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista. Osittainen varhennettu vanhuuseläke säädettiin vuoden 2017 uudistuksessa sellaiseksi etuudeksi, jonka määrään sen aikana saadut ansiot eivät vaikuta. Tuolloin säädettiin myös, että osittainen varhennettu vanhuuseläke ei estä työttömyysetuuden saamista eikä sitä myöskään vähennetä työttömyysetuudesta.

Työmarkkinatuessa on muista työttömyysetuuksista poiketen sovellettu tarveharkintaa, jos vähentäminen ei tule sovellettavaksi. Osittainen varhennettu vanhuuseläke on kuitenkin suojattu myös tarveharkinnalta, sillä työmarkkinatuki maksetaan ilman tarveharkintaa sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka on työttömäksi joutuessaan täyttänyt työssäoloehdon. Tämä säännös on mahdollistanut työeläkejärjestelmästä maksettavan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottamisen ilman, että tarveharkinta pienentäisi työmarkkinatuen määrää.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei yleistukilain voimaantulon jälkeen edelleenkään vähennetä työttömyyspäivärahasta eikä sitä tulla vähentämään yleistuesta. Vähentämistä lievempää tarveharkintaa aletaan kuitenkin soveltaa yleistuessa, koska 55 vuotta täyttäneiden poikkeus poistuu. Monet ovat ottaneet osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeensä maksuun luottaen vielä voimassa oleviin tarveharkinnan säännöksiin. Yksilö maksaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottamisesta hinnan pysyvästi alentuneena vanhuuseläkkeenä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen voi lakkauttaa ainoastaan kolmen ensimmäisen kuukauden aikana.

Vuoden 2025 lopun rekisteritietojen mukaan runsaat 3 100 alle alimman eläkeikänsä olevaa henkilöä sai samanaikaisesti osittaista varhennettua vanhuuseläkettä (mukaan lukien alkuvuonna eläkettä hakeneet) sekä peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Yleistuen hallituksen esityksessä ei tuotu esiin muutosten vaikutuksia osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymiseen ja sitä saavien tuloihin.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen luonteen vuoksi Eläketurvakeskus ehdottaa harkittavaksi, että osittainen varhennettu vanhuuseläke lisätään listaan etuuksista, joita ei oteta tulona tarveharkinnassa lainkaan huomioon. Vähintäänkin on turvattava ennen yleistuen voimaantuloa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottaneille yleistuki ilman tarveharkintaa.

Valtioneuvoston asetus yleistuesta

-

Valtioneuvoston asetus työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

-

Valtioneuvoston asetus työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

-

Lausuttavaa asetuksen myyntivoiton jaksotusta koskevien säännösten muutosehdotuksista mukaan lukien jaksotuksessa käytettävää tuloa koskeva ehdotus ja ehdotuksen vaikutuksista

-

Muuta lausuttavaa asetusluonnoksesta

-

Pulkinen Janne

Eläketurvakeskus - Hyväksytty ETK:n johtoryhmässä 26.3.2026.

Eläketurvakeskus, Karoliina Kiuru ja Allan Paldanius